

**DIGITALIZAREA CONTROLULUI FISCAL CA MODALITATE DE
CREȘTERE A VENITURILOR LA BUGETUL PUBLIC NAȚIONAL AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**DIGITIZATION OF FISCAL CONTROL AS A WAY TO INCREASE REVENUES
TO THE NATIONAL PUBLIC BUDGET OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

CZU: 336.22:004.738.5(478)

DOI: <https://doi.org/10.53486/csc2025.32>

BULGAC CORINA

Academia de Studii Economice din Moldova

bulgac.corina@ase.md

ORCID ID: 0009-0001-4309-7469

JEMNA ROXANA

Academia de Studii Economice din Moldova

jemna.roxana@ase.md

ORCID ID: 0009-0000-5088-0075

Abstract. Tax control is one of the cornerstone elements of a sustainable economy, with a direct impact on the financial stability of a country. In the context of the Republic of Moldova, the digitalization of tax control emerges as a crucial opportunity to streamline administrative processes, reduce tax evasion, and optimize revenue collection for the national public budget. This paper offers an in-depth analysis of the role of digitalization in transforming tax control, highlighting the integration of advanced technologies such as Artificial Intelligence (AI), Big Data, and blockchain, which have the potential to revolutionize administrative processes and ensure more accurate and transparent tax collection. Furthermore, best practices and international information systems that have significantly impacted fiscal control optimization are explored, with the aim of proposing models tailored to the specific context of the Republic of Moldova. The findings underscore that the adoption of these emerging technologies not only enhances the efficiency of the collection process but also significantly contributes to increasing fiscal compliance and combating tax fraud, with a direct and profound impact on boosting budgetary revenues and strengthening the country's financial stability.

Keywords: Digitalization of fiscal control, fiscal information systems, emerging technologies, revenue collection optimization, fiscal transparency, public revenue growth.

JEL Classification: H26, H83, O33, O38, M15

INTRODUCERE

Digitalizarea controlului fiscal este esențială pentru optimizarea colectării veniturilor publice și administrarea eficientă a fiscalității, contribuind la creșterea transparenței și reducerea evaziunii. Organizații internaționale precum OECD, FMI și Banca Mondială subliniază rolul tehnologiilor digitale în îmbunătățirea administrării fiscale și combaterea fraudei.

Acest studiu analizează impactul controlului fiscal asupra veniturilor Bugetului Public Național al Republicii Moldova, evidențiind rolul digitalizării în sporirea veniturilor publice. Soluțiile digitale avansate, precum inteligența artificială și analiza Big Data, facilitează detectarea practicilor fiscale neloiale și modernizarea sistemului fiscal, promovând eficiența și echitatea economică.

Controlul eficient realizat de SFS este crucial pentru funcționarea corectă și transparentă a sistemului fiscal al Republicii Moldova.

Rolul controlului fiscal în creșterea gradului de încasări la Bugetul Public Național al Republicii Moldova

Controlul fiscal influențează direct nivelul veniturilor colectate la buget, reducând pierderile cauzate de evaziunea fiscală a contribuabililor. Un sistem fiscal eficient necesită un echilibru între măsurile constrângătoare aplicate de autoritatea fiscală și cele de conformare voluntară, iar optimizarea controlului fiscal poate contribui semnificativ la acest echilibru.

Rezultatele controalelor fiscale realizate de SFS între 2020 și 2024 reflectă o imagine clară a activității fiscale din țară, subliniind atât volumul controalelor efectuate, cât și impactul acestora asupra colectării impozitelor și taxelor. Astfel, conform datelor prezentate în Figura 1, se remarcă o tendință descendentă a numărului total de controale fiscale în ultimii cinci ani. Comparativ cu 2019, numărul controalelor a scăzut cu 32% până în 2024, de la 45 594 la 30 917. În același timp, eficiența acestor controale a crescut semnificativ, de la 65% în 2020 la 75% în 2024. Aceasta indică o eficacitate crescută a controalelor în identificarea neregulilor cu caracter fiscal.

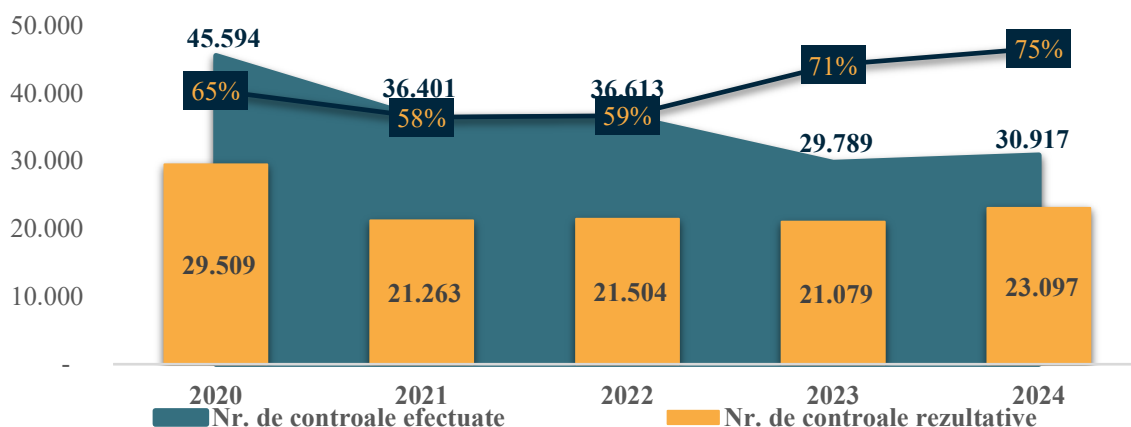

Figura 1. Dinamica numărului controalelor fiscale efectuate în perioada 2020-2024

Sursa: elaborat de autor conform datelor de pe Portalul Guvernamental al Datelor Deschise: Date statistice privind rezultatele controalelor fiscale efectuate de către Serviciul Fiscal de Stat și Rapoartelor de activitate ale SFS pentru perioada 2020-2024

Un aspect deosebit de important îl reprezintă veniturile efectiv încasate la BPN în urma controalelor fiscale. Datele din Figura 2 evidențiază o discrepanță semnificativă între veniturile calculate ca rezultat al controalelor fiscale și sumele efectiv achitate. Prin urmare, eficiența acestor controale rămâne relativ scăzută, înregistrând o tendință descendentă – de la 47% în 2020 la doar 22% în 2024.

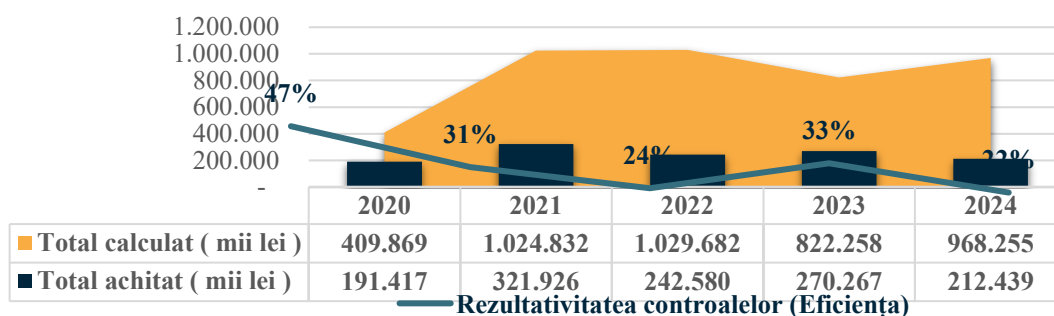

Figura 2. Dinamica veniturilor din controalele fiscale efectuate în perioada 2020-2024

Sursa: elaborat de autor conform datelor de pe Portalul Guvernamental al Datelor Deschise: Date statistice privind rezultatele controalelor fiscale efectuate de către Serviciul Fiscal de Stat și Rapoartelor de activitate ale SFS pentru perioada 2020-2024

Această evoluție este îngrijorătoare, având în vedere că obligațiile fiscale stabilite pentru contribuabili în urma controalelor sunt în continuă creștere, de la 409 869 mii lei în 2020 la 968 255 mii lei în 2024, ceea ce reprezintă o creștere de 136%. Aceste rezultate indică o eficiență redusă a mecanismelor de colectare a sumelor stabilite în urma controalelor fiscale, ceea ce poate fi cauzat de mai mulți factori. Printre aceștia se numără dificultățile în recuperarea creanțelor fiscale, contestațiile depuse de contribuabili, insolvența unor agenți economici sau chiar lacunele legislative care permit amânarea sau evitarea plății obligațiilor fiscale. De asemenea, o astfel de discrepanță ridică semne de întrebare cu privire la eficiența măsurilor de conformare fiscală și a sancțiunilor aplicate pentru neplata sumelor datorate.

Datele din Tabelul 1 prezintă evoluția veniturilor din amenzi și sancțiuni fiscale aplicate în urma controalelor fiscale. Aceste date arată o tendință generală de creștere, cu o majorare semnificativă de 37,1% în 2021, urmată de o ușoară scădere în 2022 (-0,51%) și o revenire pozitivă în anii următori. Creșterea accentuată din 2021 poate fi explicată prin intensificarea controalelor fiscale și înăsprirea regimului de sancționare, în timp ce scăderea din 2022 sugerează o îmbunătățire a conformării contribuabililor.

Tabelul 1. Evoluția veniturilor încasate din amenzi și sancțiuni în urma controalelor fiscale în perioada anilor 2020 – 2024 (mln lei)

Anul	Venituri din amenzi și sancțiuni					
	BPN	+/- (%)	Inclusiv la:			
			BS	+/- (%)	BL	+/- (%)
2020	264,49	-	262,18	-	2,31	-
2021	362,63	37,10%	359,94	37,29%	2,69	16,32%
2022	360,77	-0,51%	357,02	-0,81%	3,74	39,29%
2023	385,39	6,83%	382,56	7,15%	2,83	-24,38%
2024	402,9	4,54%	399,54	4,44%	3,32	17,31%

Sursa: calculat de autor conform datelor de pe Portalul Guvernamental al Datelor Deschise: Date statistice privind rezultatele controalelor fiscale efectuate de către Serviciul Fiscal de Stat și Rapoartelor de activitate ale SFS pentru perioada 2020-2024

În acest context, se simte necesitatea unor măsuri mai eficiente de colectare, inclusiv digitalizarea procesului de urmărire și recuperare a datoriilor fiscale, automatizarea analizelor de risc pentru identificarea contribuabililor cu grad ridicat de neconformare și întărirea mecanismelor de sancționare pentru neplata obligațiilor stabilite. În acest context, digitalizarea controlului fiscal poate contribui semnificativ la creșterea gradului de colectare a veniturilor și la reducerea pierderilor pentru Bugetul Public Național.

Optimizarea controlului fiscal în Republica Moldova prin integrarea tehnologiilor digitale

Pentru creșterea veniturilor publice, statul are două opțiuni principale: majorarea cotelor de impozitare sau îmbunătățirea eficienței controlului fiscal. De regulă, accentul se pune pe consolidarea mecanismelor de control, contribuind la reducerea evaziunii și creșterea conformării voluntare.

Transformarea digitală globală și emergența Industriei 4.0 marchează o schimbare majoră, integrând tehnologii precum securitatea cibernetică, cloud computing, inteligența artificială (AI), analiza Big Data, Blockchain, Internetul Lucrurilor și automatizarea proceselor. Aceste tehnologii pot optimiza controlul fiscal, reducând birocrăția, accelerând procesarea datelor și diminuând riscurile umane.

Big Data oferă autorităților fiscale posibilitatea de a analiza date în timp real, identificând modele suspecte. Algoritmii predictivi detectează devierile fiscale și optimizează alocarea resurselor pentru inspecții. La nivel internațional, utilizarea Big Data în Mauritius a crescut conformarea voluntară prin platforme moderne și sisteme MIS.

Implementarea Blockchain în sistemul fiscal va asigura o evidență fixă și transparentă a tranzacțiilor, reducând riscul de manipulare a datelor. Un exemplu de succes este ecosistemul „TrustSQL” din China, care simplifică facturarea, reduce costurile și îmbunătățește managementul fiscal.

Inteligența artificială eficientizează controlul fiscal prin automatizare și detectarea riscurilor. În UE, sisteme precum „STIR” din Polonia identifică tranzacțiile suspecte prin analiză în timp real, facilitând schimbul de date între instituțiile financiare și autoritățile fiscale.

Conform unei analize recente, Republica Moldova a obținut 4,1 puncte din 5 în pregătirea digitală, iar 73,68% din serviciile SFS sunt digitalizate, demonstrând un potențial semnificativ pentru digitalizarea controlului fiscal.

Totuși, digitalizarea aduce provocări, cum ar fi costurile infrastructurii, securitatea cibernetică și pregătirea angajaților. Pentru a le depăși, Republica Moldova trebuie să adopte o strategie complexă, bazată pe parteneriate public-private, investiții și dezvoltarea competențelor digitale ale funcționarilor fiscali.

CONCLUZII

În concluzie, controlul fiscal joacă un rol crucial în creșterea veniturilor la Bugetul Public Național al Republicii Moldova, având un impact semnificativ asupra eficienței colectării veniturilor fiscale. Totuși, există o discrepanță între veniturile stabilite prin controale și cele efectiv încasate, ceea ce sugerează necesitatea îmbunătățirii mecanismelor de colectare. În acest sens, integrarea tehnologiilor digitale, precum Big Data, inteligența artificială și blockchain, reprezintă soluții promițătoare pentru optimizarea procesului de control fiscal, reducerea riscurilor de fraudă și sporirea transparenței administrative. Deși implementarea acestor tehnologii implică provocări legate de infrastructura tehnologică și protecția datelor, progresele deja înregistrate în digitalizarea serviciilor fiscale indică un potențial semnificativ de îmbunătățire a eficienței și transparenței administrativ-fiscale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Boulescu, Mircea, and Marcel Ghiță. *Control financiar și expertiză contabilă*. Eficient, 1996.
Codul Fiscal al Republicii Moldova, nr. 1163-XIII, din 24.04.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 62/522, din 18.09.1997.
2. Hadzhieva, Eli. "Impact of digitalisation on international tax matters." (2019).
3. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova. Republica Moldova – Strategia de transformare digitală 2023-2030. Portalul Guvernamental al Datelor Deschise. Date statistice privind rezultatele controalelor fiscale efectuate de către Serviciul Fiscal de Stat. [online], [citat 19 februarie 2025]. Disponibil: <https://dataset.gov.md/dataset/5249-date-statistice-privind-rezultatele-controalelor-fiscale-efectuate-de-catre-serviciul-fiscal-de>
4. Serviciul Fiscal de Stat. Rapoartele de activitate anuale ale Serviciului Fiscal de Stat pentru anii 2020 – 2024. [online], [citat 16 februarie 2025]. Disponibil: <https://sfs.md/ro/pagina/rapoarte-anaule>
5. Șargu, Nicu. "Implicațiile controlului fiscal în eficientizarea sistemului fiscal al Republicii Moldova. Teza de doctor în științe economice." (2024).
6. The Belt and Road Initiative Tax Administration Cooperation Mechanism (BRITACOM). "Digitalizing Tax Administration. Wuzhen Action Plan (2019-2021) Final Report" (2021).